

ישעיה אברמוביץ המכונה ר' שייקה ובפינו הילדים — רבשקה. יהודי בא בימים ומוצאו בלי ספק, מבני אפרים שכן התחלפה לו השין בשין ובבית-הכנסת היה פוצח ב־קריאה קולנית: "הסיר סהיו הלויים אומרים בביס ה־מיקדוֹס מזמור סיר ליום הסבוס" (השיר שהיו הלויים אומרים בבית-המקדש מזמור שיר ליום השבת).

והיו גם משפחות שירדו, כולן או בחלקן, לאוסטרליה לעשות כסף. זכורה לי אחת הנשים שהיתה מצהירה בחשיבות: "עסען ברויט מיט ציבלע אבי אין ארציסרול" (לאכול לחם ובצל ובלבד בארץ-ישראל) אך בסופו של דבר קבעה שהבצל באוסטרליה מתוק יותר.

ואחרון אחרון חביב ובאמת חביב — ח. מ. קלווריסקי. הוא לא היה איש מטולה, אבל היה איש הגליל העליון כולו. ובתוקף תפקידו כפקיד פיק"א, שקד על פיתוחו של הגליל ומטולה בכללו.

בעל תואר אגרונום, אדם יפה ונשוא פנים בחיצוניותו, וכך גם בהליכותיו, היה האיש.

הוא אשר יישב את הקבוצות הראשונות בגליל: כפר-גלעדי, אילת-השחר ומחניים. לקידומה של מטולה העלה ויישב בה משפחות איכרים צעירות ואף קבוצת פועלות השתכנה בסביבתו במשובה, קיבלה קרקעות ועסקה בעיבודם. כן עשה רבות להעסקתם של פועלים מחוסרי עבודה. ואין צריך לומר מה רב היה חלקו בהקלת המצוקה — בכל השטחים — בשנות המלחמה.

אכן, לא פשוט וקל היה תפקידו של קלווריסקי באותן שנים ובאותם תנאים בגליל העליון. הרבה קשיים נערמו בדרכו גם, ואולי בעיקר, מצד הממונים עליו מבין פקידי פיק"א.